

20.8.2013

Dnro KESELY/319/07.01/2013

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntö luonnoksesta rakentamisen materiaalitehokkuuden toimenpideohjelmaa valmistele-
van työryhmän loppuraportiksi 28.6.2013 Dnro YM009:00/2012

LAUSUNTO

Rakentamisen materiaalitehokkuuden toimenpideohjelmaa valmistele-
van työryhmän työssä painopisteenä ovat olleet ne toimenpiteet, jotka
kohdistuvat ensisijaisesti rakennusmateriaalien tehokkaaseen hyödyn-
tämiseen, jätteen synnyn vähentämiseen sekä kierrätyksen edistämi-
seen. Raportissa on esitetty rakentamisen materiaalitehokkuuden tavoit-
tetila vuonna 2020 ja ehdotettu seitsemän toimenpidettä, jotka toteutta-
malla maamme on nostettavissa Euroopan kärkimaiden joukkoon ra-
kentamisen materiaalitehokkuuden alueella. Raportti on laadukas eikä
Keski-Suomen ELY-keskuksella ole huomautettavaa sen asiasisällöstä.
Haluamme kuitenkin tuoda esiin muutamia aiheeseen ja raportin toteut-
tamisen keinoihin liittyviä näkökulmia.

Työssä on keskitytty jo syntyneen materiaalin hyödyntämisen paranta-
miseen ja purkujätteen vähentämiseen. Pidemmän aikavälin pysyvänä
tavoitteena tulisi materiaalitehokkuus- ja elinkaariajattelu ulottaa kos-
kemaan myös rakennustuotteiden ja -materiaalien tuotannon alkupäätä
ja tuotantoprosessien materiaalitehokkuutta. Suomessa voisi erityisesti
pyrkä kehittämään puun tuotantoa ja talousmetsien hoitoa siten, että
olisi mahdollista tuottaa ekologisesti kestävin keinoin laadukasta, moni-
käyttöisempää ja pitkäikäisempää rakennustuotemateriaalia.

Toimenpidekokonaisuuden 4.1 (Uudisrakennusten materiaalitehokkuus)
tavoitteeseen materiaalitehokkuuden ja elinkaarijoustavuuden edistämi-
nen käyttöönottamalla välineet mm. rakennusten monikäyttöisyyden ja
purettavuuden edistämiseksi voisi toimijoiksi lisätä teknisten alojen oppi-
laitokset.

Toimenpidekokonaisuudessa 4.2 (Kiinteistönpidon ja korjaamisen mate-
riaalitehokkuus) todetaan, että julkisten korjaushankkeiden tulisi toimia
esikuvina materiaalitehokkuuden edistämässä. Esikuvavero kattaa
paitsi jätteen synnyn ehkäisyn säästävien korjausmenetelmien kautta,
myös oikeaoppisen lajittelun ja kierrätyksen edistämisen korjausurakoi-
den hankintojen yhteydessä. Yksi keinoista on pilotoida säästäviä ja
materiaalitehokkaita menetelmiä julkisissa korjaushankkeissa. Tämän
erittäin hyvän tavoitteen toteuttamisessa on hyvä pyrkiä tunnistamaan

keinot hyödyntää mm. EU-rakenerahastokauden 2014–20 vähähiilisen talouden edistämisen painopisteen tarjoamat rahoitus- ja hankemahdollisuudet. Sopivia hankkeita voivat olla myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden julkisten rakennusten säilyttävä ja siksi materiaalitehokas korjaaminen ja suojeltujen rakennusten uusiokäyttö osana elinkaariajattelua sekä rakennusmateriaalien uusiokäytön innovaatioiden tukeminen.

Uuden jätelain 11§ ohjaa valtion laitoksia toimimaan materiaalitehokkaasti, välttämään jätteen syntyä ja edistämään uudelleenkäyttöä ja kierrätystä omassa toiminnassaan. Kuitenkin edelleen on mahdollista pysyä totutuissa toimintatavoissa sen sijaan, että aktiivisesti otettaisiin käyttöön materiaalitehokkaita tai jätelain periaatteita toteuttavia toimintatapoja. Materiaalitehokkuuden edistämiseksi julkisissa rakennushankkeissa tilaajalla tulisikin olla selvästi tiukempi velvoite noudattaa jätelain 11 §:n periaatteita. Rakennuttajalla tulisi esimerkiksi olla velvoite suunnitteluvaiheessa osoittaa, että hanke toteuttaa 11§:n mukaisesti jätelain etusijajärjestystä ja esittää perustelut, jos siitä poiketaan.

Kohtien 4.4. - 4.7 toimenpiteet vaikuttavat periaatteessa hyviltä. Niiden vaikuttavuus käytännössä kuitenkin mietityttää. Jätehuollossa on ollut lukuisia tutkimus- ja kehityshankkeita, kuten UUMA -projekti. Kuitenkaan laajamittainen jätteen kierrätys tai hyötykäyttö ei ole toteutunut. Myös tavanomaista korkeamman teknologian laitteistoja on ollut käytävissä niiden kuitenkaan yleistymättä. Voidaankin arvioida, että parhaiten ohjelman tavoitteita edistäisi voimakkaampi taloudellinen ohjaus (vrt. jäteverolain muutoksen vaikutus teollisuuden kaatopaikoille meneviin jätteisiin). Vanhan materiaalin käyttö ei ole hinnaltaan houkutteleva vaihtoehto uusille rakennusmateriaaleille. Myös luonnon maa- ja kiiviaineksien hinta ja saatavuus on edelleen niin hyvä ja ylijäämämaan läjittäminen edullista, että ne eivät toimi kannustimena kierrätysainesten käyttöön maarakentamisessa. Jättemateriaalin hyödyntämistä edistävät lähinnä vaihtoehtoisen käsittelyn suuret kustannukset (jätevero ja jätteenkäsittelymaksu). Esimerkiksi ns. "soravero", jonka käyttöönottoa Suomessakin on selvitetty, luultavasti ohjaisi maa-aineksia käytävässä rakennustoiminnassa materiaalia säästävämpään tapaan rakentaa.

Pidämme toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumisen kannalta erittäin tärkeänä tavoitetta parantaa kunnallisten viranomaisten (rakennusvalvonta, ympäristöviranomaiset, hankintatoimi) materiaalitehokkuusosaamista ja yhteistyötä.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut ympäristöinsinööri Esa Kuitunen.

Alueidenkäyttöpäällikkö

Pirjo Hokkanen

Arkkitehti

Liisa Bergius